

УДК 339.727

У.Т.Аттокуров, К.Т.Шадыханов
Т.и.к., доцент ОшТУ, стат.секретарь БЖИМ КР
U.T.Attokurov, K.T.Shadyhanov
c.e.s., associate prof. OshTU, Secretary of State MES KR

ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРЫНДАГЫ БИЛИМ БЕРҮҮ САПАТЫН ЖОГОРУЛАТУУДА ЖАНЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫН КОЛДОНУЛУШУ

Макалада жогорку окуу жайларында жалпы улуттук билим беруудө мамлекеттин социалдык-экономикалык өнүгүүсүнө керектүү болгон жаңы багыттагы адистердин даярдалышы каралган.

Негизги сөздөр: жогорку окуу жайлары, билим берүү, жаңы технологиялар, билим берүүнүн сапаты, күчтүү адистер.

THE USE OF NEW TECHNOLOGIES TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATION IN UNIVERSITIES

The article was written in higher educational institutions nationwide socio-economic development of the state provided for the preparation of specialists in the new direction was needed.

Key words: higher education institutions, education, new technologies, and the quality of education and experts.

Өнүккөн өлкөнү куруу процессинде күчтүү адистер калыптанса гана, жаңы коом курулушу мүмкүн. Бүгүнкү күнү жогорку окуу жайлары өлкөбүздүн өнүгүүсүнө көмөгү тийүүчү багыттагы көйгөйлөрдү чечип берүүсү зарыл. Мамлекетти өнүктүрүүдө, жаңы коомду курууда жана бардык тармактарда жаңы технологияларды колдонууда билимдүү, күчтүү адистердин жетишсиздиги, жоктугу, керектүү адистерди башка өлкөлөрдөн алып келүү чоң көйгөйлөрдү жаратууда. Бизде ар бир үч адамдын экөө жогорку билимдүү болгону менен өлкөбүзгө керектүү, күчтүү адистердин жетишсиздиги күн санап өсүүдө.

Учурда билим сапаты бир кыйла төмөн жана мурдагы система менен даярдалууда. Ошол себептен бүтүрүүчүлөрүбүз алган адистиги боюнча иштөөгө даяр эмес. Адистердин башка мамлекетке чыгуусу, айрыкча Орусияга чыккан жаштардын, эң оор жана акысы аз төлөнгөн жумушту тандоосу. Мамлекетибизде болсо жаштар керектөөсүнө жеткидей эмгек акысы бар жумуш таба албайт. Коомдогу көпчүлүктү түзгөн жаштарыбыз турмушта туура жолун таба албагандыктан, алар тараптан нааразылык көп. Демек, кылмышка жана саясий тартипсиздикке жаштардын аралашып кетиши, коомдогу терс көрүнүштөрдү жаратуучу кадыресе көрүнүш [1].

Жогорку окуу жайларда окутуу концепциясынын бир багыты төмөнкүдөй болууга тийиш: жаштарды бош убагында билим алууга кызыктырып, аларды кылмыш жолуна түшүүгө же жана башка терс көрүнүштөргө жетеленүүсүнө бөгөт коюу. Бүгүнкү болуп жаткан татаал шартта жогорку окуу жайларынын профессорлук-окутуучулук жамаатына чоң ишеним жана жооптуу милдеттер жүктөлүп жатканын айта кетүүгө туура келет [2]. Ян Амос Каменский айткандай «Күн астында мугалимден башка кесип жок». Бардык кесиптер боюнча жаңы инсандарды тарбиялоодо башкы милдет мугалимдерге тийиштүү. Бүгүнкү студенттин көпчүлүгү – эртеңки адис. Окутуучулук кесип – адамдарды таанып билүүнүн илими. Башкача айтканда, окутуучу – ойчул адамдардын көз караштарын түзүүчү, адамдарга таалим-тарбия жана турмуштук туура багыт берүүчү коомдук ишмер. Педагогикалык

мааниде айтсак, окутуу-тарбиялоо иштерин жүргүзүүчү ишкер адис. Ал эми окутуучулар болсо, бүгүнкү студенттерден эртеңки коомдук жаңы идеяларды табуучуларды, бардык жагынан гармониялуу өнүккөн, билимдүү, турмушка даяр жаңы адамдарды даярдап чыгаруучулар болуп саналат.

Билим берүү системасында окуу-тарбия процессинин сапатын өркүндөтүүгө тоскоол болгон бардык элементтерди четтетүү менен, студенттердин ар тараптуу терең жана сапаттуу билим алышына кеңири шарт түзүүчү механизмди ишке киргизүүгө бардык тараптан аракет жасашыбыз керек. Сөз менен иштин биримдиги, бюрократия, кайдыгерлик, формализм, сыяктуу терс көрүнүштөрдү сүрүп чыгарат.

В. А. Сухомлинский жалпы эле окутуу процессине карай: «Сабак аркылуу берилип жаткан билимди, мен үрөн деп эсептейм. Андан ой-пикирдин кубаттуу өзөгү өсүп чыгат да, мол түшүм таанып билүүнү, эңсөөнү, рухий жактан бай болууга умтулууну берет. Эгерде бул түшүм болбосо, анда билим алуучу билимди жаттап үйрөнүүчү элпек механизмге айланып калат. Билим алуучунун айтымына караганда, алда канча көп билүүнү каалоо билим алуучуну билим алууга негизги түрткү болгондо гана окутуучу билимдин шамын жагуучу болуп саналат»-деп айткан.

Азыркы жаңы багыттын негизги максаты – жаңыча изденүү, студенттерге сапаттуу билим берүүнүн жаңы формаларын жана жаңы ыкмаларын издеп табуу. Бүгүнкү студент - келечектеги автоматташтырылган ишканаланын ээси. Албетте, алардын кээ бирлери эртең жаш муундарга таалим-тарбия беришсе, дагы бирлери айыл чарба комплекстеринде, ошондой эле коомубуздун ар кандай тармактарында ишке тартылууга тийиш. Ар бир окутуучунун-педагогикалык устаттыгы жаштарды максималдуу турмуш жолуна даярдоого жана алардын ар кандай терс көрүнүштөргө келишпестик менен мамиле жасоосуна багытталышы маанилүү. «Билим менен куралданбаган адам бийиктикке жетпейт», «Билимдүүгө дүйнө жарык» деген сыяктуу бир топ маани-маңызы терең накыл сөздөр бар. Чындыгында, азыркы учурдун талабына ылайык билим берүү системасын биринчи орунга коюп, мына ошонун тегерегинде сөз кылып, анын келечеги тууралуу сөз козгоп, жүрөктү түйшөлткөн көйгөйлөрдү ортого салуу бүгүнкү күндүн талабы.

1-сүрөт. Электрондук китепче

Азыркы күндө билим берүү тармагын реформалоо боюнча алгылыктуу иш чаралар жүрүп жатат. Билим жана илим министрлиги тарабынан жасалып жаткан реформа толугу менен ишке ашырылбай жатат. К.Ж.Садыковдун маалымдоосунда - Өкмөт өзүнүн алдына койгон милдетин аткарды. Билим берүү тармагында эмгектенген мугалимдер өз жоопкерчилигин сезип, билим берүүнүн сапатын арттырууга далалат кылышы керек. Педагогдордун билим сапатын текшерүү жана жакшыртуу үчүн бир катар иш-чаралар жүргүзүлүүдө. Маселе бул илдетти кантип жеңүүдө турат.

Бул максатта - жаңыча изденүү, студенттерге сапаттуу билим берүүнүн жаңы формаларын жана жаңы ыкмаларын издеп табуу жана мамлекеттик мекемелер менен студенттердин ортосундагы байланышты күчөтүп, билим сапатын арттырып, өлкөбүздүн өнүгүүсүнө керектүү күчтүү адистерди даярдоо.

Анын негизги этаптары:

1. Жогорку окуу жайында интернет барагын иштеп чыгуу менен ар бир студенттин алган баалары боюнча маалымат алуу.

2. Китепканаларды электрондоштуруу жана лекциялардын үнүн жаздыруу менен китепканалардын базасын үн (аудио) китептер менен толуктоо.

3. Студенттерге дистанттык окуу байланышын түзүү.

а) Жетишсиз болгон китептерди интернет барактарынан талапка жооп берген электрондук варианттарын көчүрүү жана темалары боюнча электрондук китепканага каттоо;

б) Илимий даражасы бар жана тажрыйбалуу окутуучулардын (илимдин кандидаттары, илимдин докторлору, профессорлор) лекцияларынын үнүн жаздырып, монтаждоо жана электрондук китепканага каттоо;

в) Көп колдонулган китептердин электрондук варианттарын иштеп чыгуу жана электрондук китепканага каттоо;

г) Жогорку деңгээлде жазылган реферат, курстук жана дипломдук иштердин электрондук варианттарын электрондук китепканага каттоо;

4. Окуу жайда билимдүү жаштар клубун түзүп, клубдун интернет барагын ачуу жана мүчөлүккө каттоо.

а) Клубдун уставын иштеп чыгуу жана байкоочу кеңешин түзүү (байкоочу кеңешке үлгүлүү окутуучуларды жана жергиликтүү ишкерлердин өкүлдөрүн кийирүү).

б) Клубдун интернет барагын түзүп чыгуу жана билимдүү жаштарды мүчөлүккө каттоо (жогорку окуу жайларынын студенттерине жарыялоо).

в) Клубдун иш планын бекитүү жана ар бир айда илимий конференция же болбосо тегерек стол өткөрүү (Шаарыбыздын же болбосо өлкөбүздүн өнүгүүсүндөгү көйгөйлөрдү талдап, аны чечүүнүн жолдорун издөө долбоорлорун иштеп чыгуу жана мамлекеттик органдарга сунуштоо).

5. Ар кандай тармактар үчүн автоматташтырылган системаларды иштеп чыгуу жана аны ишке ашырууда студенттерди коомдук иштерге тартуу.

а) Клубда талкууга алынып даяр болгон долбоорлорду жергиликтүү органдарга сунуштоо жана колдоого алынган долбоорлордун автоматташтырылган системасын иштеп чыгуу (окутуучулар менен студенттердин ортосунда).

б) Автоматташтырылган системаларды ишке ашыруу максатында студенттерди адистиктерине жараша практика учурунда адитиги боюнча иштерге тартуу.

6. Клуб мүчөлөрү ортосунда ар кандай конкурстарды уюштуруу жана жеңүүчүлөрдү сыйлоо (жогорку деңгээлде түзүлгөн долбоорлор ортосунда)

Жыйынтыгында студенттер (аткаруучу) менен жергиликтүү органдар (жумуш берүүчү) ортосунда байланыш күчөп, билим берүүнүн сапаты артып, студенттердин өлкөбүздү өнүктүрүүдө өз салымдарын кошуп, күчтүү адистер менен туруктуу иш орундар болушуна шарт түзүлөт.

Адабияттар:

1. Асхаб А.А., Сагымбаев А.А. Информационное общество и роль образования. // Изв. вузов.- 2010.-№ 1.- С. 34-37.

2. Исмаилов Б.И., Жумабаев М.Ж., Мамбеталиев М.М. Новая форма организации совместного высшего учебного заведения университетом и производством. // VIII Международная научно-методическая конференция ВУЗов и факультетов коммуникации. 23-24 июня 2004 г. Уфа, Россия.